18/08/2021

Κλιματική αλλαγή: Τα προβλήματα και το πλεονέκτημα της Ελλάδας

/ Επικαιρότητα

Μπορεί η γεωγραφία μιας χώρας να της δώσει το πλεονέκτημα έναντι της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής; Πώς στην Αφρική, μια κατ' εξοχήν θερμή χώρα, κατέστη δυνατή η παραγωγή μήλου, που απαιτεί πολλές ώρες ψύχους; Πώς μπορούν οι Έλληνες παραγωγοί να οχυρωθούν απέναντι στην κλιματική αλλαγή, οι επιπτώσεις της οποίας τα τελευταία χρόνια ολοένα και εντείνονται;

Απαντήσεις σ' αυτά κι άλλα ερωτήματα σχετικά με την επίδραση της κλιματικής αλλαγής στην καλλιέργεια των οπωροφόρων δέντρων, δίνει με συνέντευξή του στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο αναπληρωτής καθηγητής, διευθυντής εργαστηρίου δενδροκομίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), Αθανάσιος Μολασιώτης.

Πρώτο μέλημα θα πρέπει να αποτελεί η χάραξη μιας εθνικής στρατηγικής για την προσαρμογή της χώρα μας στην κλιματική αλλαγή, τονίζει ο κ. Μολασιώτης και

στο πλαίσιο αυτό εξαίρει τη σημασία της καταγραφής της συσσώρευσης ψύχους στις διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Άλλωστε, «δεν συνιστά μια ακριβή διαδικασία, καθώς υπάρχει ήδη η σχετική υποδομή», σημειώνει και διευκρινίζει: «Χρειάζονται πυκνότεροι μετεωρολογικοί σταθμοί στη χώρα μας, οι οποίοι αφού συνδεθούν μεταξύ τους, θα μας βοηθήσουν στη συλλογή δεδομένων σε τακτική βάση. Ουσιαστικά μια οργάνωση χρειάζεται για να καταστεί εφικτή η συνεχής καταγραφή των θερμοκρασιών στις διάφορες περιοχές της Ελλάδας».

Τα προβλήματα και το πλεονέκτημα της Ελλάδας

Βασικό πρόβλημα για τους Έλληνες παραγωγούς είναι ότι «έχουμε πλέον πολύ ζεστούς χειμώνες, που επηρεάζουν αρνητικά ορισμένες καλλιέργειες, όπως τα φυλλοβόλα οπωροφόρα δένδρα. Αλλά αυτό είναι κάτι που λέμε όλοι μεταξύ μας και δεν είναι πουθενά καταγεγραμμένο συνολικά στην χώρα», επισημαίνει ο αν. Καθηγητής του ΑΠΘ.

Σημειώνει δε, ότι υπάρχουν ποικιλίες που έχουν μικρές απαιτήσεις σε ψύχος τον χειμώνα και άλλες που έχουν μεγάλες, «και δυστυχώς σε πολλές περιπτώσεις δεν έχουμε σαφή εικόνα για τη συμπεριφορά τους», γεγονός που δυσχεραίνει το να γίνει η σωστή επιλογή.

Σύμφωνα με τον κ. Μολασιώτη δεν υπάρχουν περιθώρια εφησυχασμού. «Οι βελτιωτές ποικιλιών που δουλεύουν για τη δημιουργία νέων, δίνουν τα τελευταία χρόνια μεγάλη έμφαση στα χαρακτηριστικά τους, ώστε να είναι ανθεκτικές απέναντι στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής», αναφέρει, υπενθυμίζοντας ότι προ ετών, στο επίκεντρο βρίσκονταν χαρακτηριστικά που αφορούσαν την παραγωγικότητα και την αντοχή τους σε ασθένειες.

Αναφερόμενος στο πλεονέκτημα της Ελλάδας, ο κ . Μολασιώτης λέει πως αυτό έγκειται στην ύπαρξη πολλών και διαφορετικών μικροκλιμάτων, απόρροια της γεωγραφικής θέσης της χώρας, της ορεογραφικής της διαμόρφωσης και της τοπογραφικής ετερογένειας. «Το γεγονός ότι ο βορράς με τον νότο σε σχέση με την έκταση τους έχουν μεγάλη απόσταση, αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχει μέσα στη χώρα μας μεγάλη διαβάθμιση στην επικρατούσα θερμοκρασία», διευκρινίζει.

«Αν δούμε τον χάρτη της Ελλάδας με βάση το υψόμετρο, θα παρατηρήσουμε ότι ενώ η χώρα μας βρέχεται τόσο πολύ από τη θάλασσα και είναι παραθαλάσσια, ωστόσο το εσωτερικό της είναι κατά βάση ένας ορεινός όγκος», επισημαίνει ο διευθυντής του εργαστηρίου δενδροκομίας ΑΠΘ, προσθέτοντας πως «λόγω της μεγάλης τοπογραφικής γεωγραφικής της ανομοιογένειας, η Ελλάδα μπορεί να

καλύψει πολλά σενάρια στην κατεύθυνση προσαρμογής της στην κλιματική αλλαγή». Ως χώρα έχουμε ευελιξία στις ποικιλίες που θα μπορούμε να αξιοποιήσουμε αφού η ίδια θα μπορεί να καλλιεργείται σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, υπογραμμίζει.

Πέραν του γενετικού υλικού και της συστηματικής καταγραφής των ωρών ψύχους, μια άλλη σημαντική παράμετρος για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή είναι, σύμφωνα με τον κ. Μολασιώτη, οι καλλιεργητικές τεχνικές που εφαρμόζονται από τους παραγωγούς. Μία από τις πιο σημαντικές, όπως σημειώνει, είναι η εφαρμογή σκευασμάτων, που μπορούν να διακόπτουν τον λήθαργο των οφθαλμών στα φυλλοβόλα οπωροφόρα δέντρα.

Όπως εξηγεί, «αν μια καλλιέργεια έχει δεχτεί μια επαρκή ποσότητα χειμερινού, περίπου στο 70% που χρειάζεται, τότε μπορεί να βοηθήσει η χημική διακοπή του ληθάργου, ώστε να καλυφθεί και το υπόλοιπο 30% που χρειάζεται το δέντρο». Ενδεικτικά αναφέρει ότι «στην Αφρική, μια θερμή χώρα, εφαρμόζοντας συγκεκριμένα σκευάσματα, οι παραγωγοί πετύχαιναν την παραγωγή μήλων, προϊόν το οποίο χρειάζεται πολλές ώρες ψύχος». Δεν είναι τυχαίο λοιπόν, όπως σημειώνει, το γεγονός ότι η πλειονότητα των αγροβιομηχανιών σε παγκόσμιο επίπεδο, έχουν επιδοθεί στη δημιουργία εγκεκριμένων σκευασμάτων για σπάσιμο του ληθάργου των οφθαλμών.

Επένδυση στο χωράφι για προστασία

Σχετικά με την επένδυση στο χωράφι, προκειμένου αυτό να προστατεύεται όσο το δυνατόν περισσότερο από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, ο κ. Μολασιώτης κάνει ιδιαίτερη μνεία στα αντιχαλαζικά δίχτυα. *«Πώς μπορεί κάποιος να κάνει δενδροκαλλιέργεια χωρίς να επενδύσει», διερωτάται και διατυπώνει την εκτίμηση πως δεν αποκλείεται στα επόμενα χρόνια ν' αλλάξει ο τρόπος καλλιέργειας των οπωροφόρων, όπως και το κόστος της επένδυσης που θα απαιτείται. «Για παράδειγμα, δεν αποκλείεται να δούμε πλέον ορισμένα οπωροφόρα να καλλιεργούνται σε θερμοκήπιο ώστε να ελέγχονται οι συνθήκες καλλιέργειας των δένδρων»*, επισημαίνει.

Σε ό,τι αφορά δε τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στη φυσιολογία των οπωροφόρων δέντρων, ο κ. Μολασιώτης τονίζει ότι ήδη μεταβάλλεται η ανάπτυξη, η παραγωγή και η ποιότητα των καρπών, με αποτέλεσμα να απαιτούνται πλέον ειδικές πρακτικές διαχείρισης από τους δενδροκαλλιεργητές. *«Οι καλές διαχειριστικές πρακτικές για τη βιώσιμη εντατικοποίηση της παραγωγής οπωροφόρων δένδρων, σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση και ένα στοίχημα που πρέπει να κερδηθεί»*, καταλήγει ο αν.

καθηγητής του ΑΠΘ.

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ